

Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, vol. 34, Zagreb, 2016., 308 str.

Zbornik koji je izdan 2016. godine u izdanju Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti započinje s deset radova (1–238), slijedi rubrika *Ocjene i prikazi* (241–291) a broj je zaključen rubrikom *In memoriam* (297–303).

Zbornik započinje radom Roberta Kurelića pod naslovom »Ritual deditio na reljefu hrvatskoga vladara« (1–20). Autor u prizoru na reljefu hrvatskoga vladara prepoznaje rano-srednjovjekovni ritual mirenja, dedacije. U radu se pojašnjava uloga i važnost simboličke komunikacije u političkom životu u ranome srednjem vijeku, postupak donošenja političkih odluka i važnost rituala mirenja za očuvanje stabilnosti poretka.

Novi pogled na problematiku ekonomske baze turopoljskog sitnog plemstva u 13. stoljeću pokušavaju dati Nikolina Antonić i Kyra Lyublyanovics u svome radu »Prilog proučavanju gospodarstva i prehrambenih navika u Turopolju u 13. stoljeću – životinjski ostaci s nalazišta Kobilic 1« (21–37). Faunalni ostatci iako brojčano mali te time i nedovoljni za donošenje većih zaključaka, ipak ukazuju na određene aktivnosti koje nisu spomenute u povijesnim izvorima.

O ulogama obiteljskih veza u formiranju gradske elite na zagrebačkom Gradecu u vremenu od sredine 14. do početka 16. stoljeća piše u svome radu Bruno Škreblin, »Uloga obiteljskih veza u formiranju gradske elite zagrebačkog Gradeca« (39–87). U radu se utvrđuju vršitelji funkcija, najviše gradski suci o kojima je sačuvano više podataka, a potom se identificiraju njihovi nasljednici ili članovi tih obitelji.

Goran Budeč u svome članku »Osobni predmeti vojnih zapovjednika na pomorskom pohodu. Primjer materijalnih predmeta šibenskih patricija ser Tome Tomaševića i ser Šimuna Tavelića na križarskom pohodu 1463. godine« (89–105) na temelju istraživanja fonda oporuka i inventara dobara šibenskog bilježnika Karotusa Vitalea de Pirano iz druge polovice 15. stoljeća, predstavlja sudjelovanje šibenskih galija na početku križarskog rata 1463. – 1479. Također iz navedenih isprava dobivamo podatke o materijalnim predmetima koje su osobe njihova društvenog statusa nosile na križarski pohod.

U radu »Kuća zrinskih nije nikada bila istinski dom obitelji Erdödy. Poglavlja iz odnosa obitelji Zrinskih i Erdödy u ranom novom vijeku« (107–123) Szabolcs Varga raspravlja o odnosima obitelji Erdödy i Zrinski, dviju velikaških obitelji koje su u razdoblju ranoga novog vijeka bile najznačajnije obitelji regije i koje su obnašale opetovano dužnost bana Hrvatske i Slavonije. Rad uspoređuje njihov značaj u Slavoniji, ali i na razini Kraljevstva budući da su brojni članovi obitelji imali značajne vojne karijere.

Ivana Jukić i Josip Kasalo analiziraju društveno-političke prilike unutar Hrvatskoga Kraljevstva kroz prizmu političke moći i utjecaja protonotara Jurja Plemića u razdoblju od 1690. do 1713. godine, odnosno u razdoblju kada je Juraj Plemić obavljao funkciju kraljevinskoga protonotara. Autori svoju analizu objavljuju pod naslovom »Kraljevinska prava, kraljevinska elita: primjer protonotara Jurja Plemića (1690. – 1713.)« (125–146).

U članku »Bitka za Sinj 1715. godine« (147–180) autori Lovorka Čoralčić i Nikola Markulin raščlanjuju tijek ratnih operacija mletačke i osmanske vojske 1715. godine, koje su kulmini-

rale bitkom za Sinj. Posebna pozornost posvećena je proučavanju logističkih problema s kojima su se sukobljene vojske uglavnom neuspješno hrvale. Autori zaključuju kako je glavni razlog neuspjeha osmanske vojske u zauzimanju utvrde bio slom njezina logističkog sustava. O učinku ambasadora Velike Britanije Edwarda Wortleyja Montagua u Osmanskom Carstvu piše Marija Kocić u svome radu »Prilog proučavanju britansko-osmanskih odnosa: ambasada Edwarda Wortleyja Montagua (1716. – 1718)« (181–195). Autorica zaključuje kako ambasadoru nije poklonjena dovoljna pažnja, zbog čega je način njegova djelovanja, kao i njegov ukupan učinak u svojstvu ambasadora u Osmanskom Carstvu, dobrim dijelom ostao nerazjašnjen.

Ivica Zvonar u svome radu »Korespondencija između Josipa Jurja Strossmayera i Ivana Kostrenčića u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti« (197–211) obrađuje šesnaest pisama i jednu bilješku koje je biskup Strossmayer u razdoblju od 1869. do 1899. iz Đakova uputio istaknutom hrvatskom sveučilišnom knjižničaru i kulturnom djelatniku Ivanu Kostrenčiću.

Posljednji članak ovog broja *Zbornika* pod naslovom »Mladohrvatski pokret do odvajanja od Starčevićeve hrvatske stranke prava 1910. godine« (213–238) autora Mislava Gabelice donosi genezu mladohrvatskog pokreta te analizu njegove strukture, značenja i djelovanja u prvoj fazi njegova postojanja, odnosno do njegova odvajanja od Starčevićeve hrvatske stranke prava 1910. godine, u čijem se okviru do tada razvijao.

Zbornik u rubrici *Ocjene i prikazi* (241–291) donosi dvadeset i dva prikaza raznovrsnih stručnih, kako domaćih tako i stranih, povijesnih publikacija. Ovaj broj završava rubrikom *In memoriam* na dr. Ivana Božilova (1940. – 2016.) koji je bio znanstveni istraživač, sveučilišni profesor, te suradnik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Dominik Štefulić